

NO 1986. GADA 31. JŪLIJA – 3. AUGUSTAM
11TH LATVIAN SONG FESTIVAL

LATVIEŠU FOLKLORAS RĪTS

De Montfort aulā, Granville Road, Leicester
Sestdien, 2. augustā plkst. 10.30

78

P R O G R A M M A

			Visi
	„Kur tu teci, kur tu teci, gailīti man'?"		
MAĻĒJU DZIESMAS	<i>Dzirnaviņas priecājās Malējiņa Dievu lūdza Tai mātei viena meita</i>		Dūdaļnieki
ALŠVANGAS DEJAS	<i>Gatves deja Alsungas četrpāru deja Diždancis</i>		Kamoliņš
VELTĪJUMS SAULEI	<i>Saules rotaļa Spīdi nu, saulīte Saule savu pūru veda Tek saulīte tecēdama Noriet saule vakarā</i>		Lesteras koklētājas
VIDZEMES NOVADA DEJAS	<i>Krustdeja Jandāls Jautrais pāris</i>	Londonas tautas deju kopa	
	„Dindaru, dandaru, ozoliņi"		Rotaļnieki
RUCAVAS DEJAS	<i>Rucavietis Jaunais stūris Jautrais stūris</i>		Sprīdītis
STABULE, KOKLES un BĀLSIS	<i>Kas dimd, kas rīb? Rīga dimd Redz, kur jāja div' bajāri Ej, saulīte, drīz pie Dieva Sijā auzas, tautu meita Maza biju, neredzēju Saules polka</i>	Saules novada koklētāji	
NĪCAS DEJAS	<i>Deviņdancis Enģelītis Sudmalīgas</i>		Kaķīši
LATGALES NOVADA DEJAS	<i>Maģais dancis Dindūņas kadriļa</i>		Dižie
	„Ai, ai tēva brāli, kam tu gāji rutkus zagt?"		Visi

Latviešu folkloras rīta vadītāja: Rīta Jefimova

SADZIEDĀŠANAI UN SADANCOŠANAI

Kur tu teci, kur tu teci,
Gailīti man'?
No rītiņa agrumā,
No rītiņa agrumā.

Ciemā teku, ciemā teku
Meitas celt.
No rītiņa agrumā,
No rītiņa agrumā.

Ietecēju, ietecēju
Sētiņā.

Trīs reizītes nodziedāju,
Trīs reizītes nodziedāj'.

Celies, mana, celies, mana
Līgaviņ'.

Jau gailītis nodziedāj',
Jau gailītis nodziedāj'.

Necelšosi, necelšosi,
Miedzīņš nāk'.
No rītiņa agrumā,
No rītiņa agrumā.

1. Dindaru, dandaru, Ozoliņi, Dindaru, dandaru, Ozoliņi.	5. Ložņā, ložņā, Lakstīgala.
2. Visi tavi zariņi Zīlīšu pilni.	6. Caur oša zariem, Caur pazarēmi!
3. Izgāju meklēti, Apsamaldījosi.	7. Caur mana brālīša Vaļa pamatiem!
4. Ai Dieva dēliņi, Vedat mani cauri!	8. Lēc apkārti, tautu meita, Līdz tu citu sadabūs'.
	9. Kad tu citu sadabūsi, Paliec pati vietīņā.

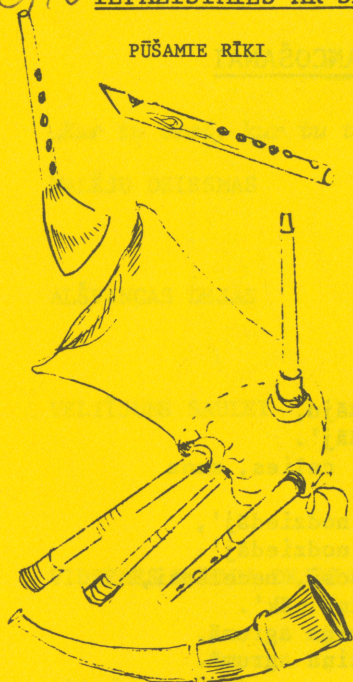
Ai, ai tēva brālī,
Kam tu gāji rutkus zagt?
Iznāks saimnieks, noķers tevi,
Ieliks tevi cietumā.

Ai, ai mātes brālī,
Kam tu gāji zirņus zagt?
Iznāks saimnieks, noķers tevi,
Ieliks tevi cietumā.

Ai, ai garausīti,
Kam tu gāji kāpostos?
Iznāks saimnieks, nošaus tevi,
Novilks tavu kažociņ'.

PŪSAMIE RĪKI

STABULE ir vecākais latviešu skandējamais rīks. Iesniedzams indoeiropiešu pirmtautā, jo ir izplatīta Eiropas tautās un arī Indijā. Stabule pieminēta 112 dainās, arī parunās. Visvairāk tomēr tā pieminēta pasākās, kur ieguvusi burvīgu spēku un saistās ar deju. Stabule gatavota no mizas, koka, stiebra, raga vai metalla vienāda resnuma stobra, kuŗam augšgalā pūšamā tapīpa jeb mēlīte un sānos skaņu caurumiņi. Stabuli arī var pagarināt ar ragu, izveidojot „dūdragu” jeb „dūku stabuli”.

DŪKAS (arī somu dūkas, somu stabule, kulene, dūdas) ir sens indoeiropiešu pūšamais instruments. Dūkas taisa no vienā gabalā novilkta jēra, kazlēna, suņa vai citas ādas, t.s. soma. To spēlētājs piepūš ar savu dvasu vai mazām plēšenēm. Vienā no priekšējā caurumiem ieliek pūšamo, citos stabules ar spiedzēm, bet kakla caurumā resno basa stabuli. Viena stabule ar 6-10 caurumiņu, kurus pēc vajadzības aizspiež ar pirkstiem, domāta meldīju spēlei. Pārējās stabules bez skaņu caurumiņiem dūc tikai vienu toni.

TAURE ir lielākais latviešu senais pūšamais rīks, kas taisīts no taura raga. Īstu tauri vairs nav iespējams pagatavot, jo tauris jau kopš 800 gadiem izmēdīts. Dainās tagad par tauri sauc dažādus taura raga atdarinājumus no mizas, koka, raga un metalla. Ganu taure bija taisīta no alkšņa mizas, ko spirālveidīgi noplēsa no koka. Šo sloksni, sākot ar tievāko galu, satina taures formā. Taure apdziedāta 115 dainās. Ar tauri dod ziņu, brīdina, modina, sasauc u.t.t.

BUNGAS ir sens latviešu sitamais rīks, kas taisīts no koka. Tās apdziedātas 89 dainās, kur arī pieminētas vaŗa bungas. Bungas bijušas no ozola celma vai stubra ar uzvilkto ādu vienā vai abos galos. Bungas sistas ar vāļīti.

TRIDEKSNIS ir sitams skandējamais rīks baubiena sišanai dziedot, kas visvairāk lietots kāzās un talkās. Taisīts no dzelzs ar pakariem un zvārguļiem, lai, uz galda sitot, skanētu. Koka paveidi saukti: eglīte, kāzu puķe, kāzu roze, pušķaitis, erkulis, čagans.

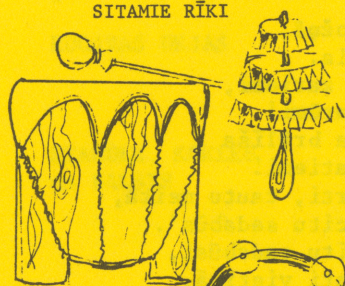
SIETINŠ skaitāms pie vairāk aizmirstiem skandējamiem rīkiem - „sietipš ir rokas bungas ar zvārguļiem”.

KOKLE ir stīgu skandējamais rīks, par kuŗas skaisto skaņu dainās un pasākās visvairāk jūsmots. To pazina leiši, latvieši, lībji, igauņi un kareji. Grebta no egles, liepas vai bērza vienkoča. Stīgu skaits senākām 5-7, jaunākām 8-11. Senām koklēm zirgu astru stīgas, vēlāk no msiņa vai tērauda. Par senāko koklēšanas veidu nekādu norādījumu nav - pavadīja dziedāšanu un dejas. Kokle pieminēta 81 dainā - priekam, dziesmu pavadīšanai, pieguļā, vedfībās. Tā pieminēta arī mīklās un pasākās.

SPĒLE ir rīks ar vienu stīgu (arī ģingas, džindžas). Tā sastāv no tievas, gaŗas bērza koka kastes, kam virsū zobains dēlītis un uz tā viena stīga, pār kuŗu velk locīpu. Dainās pieminēta 56 reizes. Spēlē telpā un laukā, kāzās, dejai. Pieminēta pasākās.

DŪDAS sastāv no 1,5m gaŗa, plāna dēlīša, ko 2-3 zarnu stīgas savēlk puslokā. Par rezonātoru lieto starp stīgām un dēlīti iestiprināto, piepūsto cūkas pūslī. Uz dūdām spēlē ar zirgu astru locīpu. Pieminētas 10 dainās. Dūdo laukā, telpā, vedfībās un kopā ar bungām, stabuli, vijoli.

SITAMIE RĪKI

STĪGU RĪKI

